

RAPPORT 2012:16

Utvärdering av projekt 16-24

En sammanfattning av delrapport 1 och 2 i arbetsmarkands projekt 16-24 mellan åren 2010-2012 i Sollefteå kommun

Helene Hillborg

FOU VÄSTERNORRLAND

Kommunförbundet Västernorrland

Gånsviksvägen 4

Box 3014

871 03 Härnösand

Tfn: 0611-55 78 50

Fax: 0611-231 39

E-post: info@y.komforb.se

Tryck: Hemströms tryckeri, Härnösand

ISSN: 1653-2414

ISBN: 978-91-85613-70-0

FÖRORD

Vi vill tacka samtliga inblandade i projekt 16-24 och särskilt tacka de ungdomar som delgivit sina erfarenheter och kunskaper till denna utvärdering.

SAMMANFATTNING

Ungdomsarbetslösheten är en av de stora samhällsfrågorna idag. Ett strukturellt problem som speglar att ungdomars etablering i arbetslivet och övergång till vuxenlivet har försvårats. Projekt 16-24 har syftat till att stödja ungdomar i åldern 16-24 år som inte studerar eller står långt från arbetsmarknaden och uppkom på grund av den höga ungdomsarbetslösheten i kommunen. FoU Västernorrland fick uppdrag att göra en utvärdering av projektet som sträckte sig över tre år. Detta är en sammanfattning av två delrapport (Bolin, 2010;2012) som gjorts under projekttiden.

Utvärderingen bygger på intervjuer från nyckelpersoner från de ingående aktörerna i projektet (arbetsförmedlingen, skolan, Individ- och familjeomsorgen, arbetsmarknadsenheten, Samordningsförbundet FINSAM, samt personal och ungdomar i projektet). Utöver intervjuer har dokument om projektet samt observationer i projektet genomförts.

En stor del av deltagarna har under projekttiden fått stöd till både arbete, praktik och studier och kan utifrån den aspekten ses som framgångsrikt. De ungdomar som intervjuades såg framförallt projektets sociala funktion samt möjligheter att få struktur på sin vardag som framgångsrika. Hinder de beskrev var kopplade till strukturella faktorer som ex. allt för höga krav på arbetslivserfarenhet och utbildning för att få en chans att arbeta. De önskade också en bättre kommunikation med kommunens politiker.

Problem som framkom kan framförallt relateras till samverkansaktiviteter. Bland annat har kontinuiteten varit bristande på ledningsnivå. Vidare har det under perioder varit svårt att rekrytera ungdomar till projektet på grund av hög arbetsbelastning bland handläggare och strukturer för rekrytering som inte fungerat. Det har inneburit att verksamheten mött drygt hälften av det planerade antalet ungdomar. Det har också funnits bristande rutiner mellan de ingående aktörerna och projektet, vilket inneburit att resurser inte utnyttjats till fullo för ungdomar som hoppat av gymnasiet. Även samsynen kring projektets funktion, arbetssätt och ungdomarnas problembild har sviktat. Alla har inte varit överrens om att det lösningsfokuserade arbetet kan användas generellt för samtliga deltagare i projektet. Detta har framförallt gällt de ungdomar som inte lyckats med sina aktiviteter i projektet.

Delar av projektet kommer efter projekttiden att implementerats i den ordinarie verksamheten inom Individ och Familjeomsorgen i Sollefteå kommun.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	1
<i>Uppdrag.....</i>	<i>1</i>
<i>Projekt 16-24.....</i>	<i>2</i>
<i>Projektets organisering.....</i>	<i>4</i>
Områdesöversikt.....	7
<i>Arbetsmarkandspolitiska projekt.....</i>	<i>8</i>
<i>Individen som problembild.....</i>	<i>10</i>
<i>Samverkan som medel för effektivare arbete</i>	<i>11</i>
Metod och material.....	13
<i>Urval, Insamling av data och analys.....</i>	<i>13</i>
Resultat	14
<i>Samverkansaktiviteter i projektet.....</i>	<i>14</i>
<i>Sammanfattning av samverkansaktiviteter.....</i>	<i>16</i>
<i>Utfall – hur gick det för ungdomarna?</i>	<i>17</i>
<i>Ungdomarnas uppfattningar och erfarenheter.....</i>	<i>19</i>
<i>Ungdomarnas syn på arbetslösheten i Sollefteå</i>	<i>21</i>
<i>16-24 och framtiden</i>	<i>22</i>
Avslutande reflektioner	24
Referenser	27

INLEDNING

Denna rapport är en sammanfattning av delrapport 1 och 2 (Bolin 2010; 2012) i utvärderingen av projekt 16-24 i Sollefteå. Projektets syfte har varit att stödja ungdomar i åldern 16-24 år som står långt ifrån arbetsmarkanden till egen försörjning via jobb eller utbildning. Med långt ifrån arbetsmarkanden avses ungdomar som antingen varit inskrivna minst tre månader på arbetsförmedlingen, erhållit försörjningsstöd eller har varit sjukskrivna i minst sex månader och som inte studerar. Ingångskriterier för att kunna delta i projektet har varit att en eller flera av dessa kännetecken skall vara uppfyllda.

Projektet har varit finansierat av europeiska socialfonden och tillkom mot bakgrund av den höga arbetslösheten i kommunen och det faktum att en tredjedel av bidragstagarna i kommunen utgjordes av ungdomar.

Projektet är ett samverkansprojekt mellan arbetsförmedlingen, den kommunala gymnasieskolan Gudlav Bilderskolan och Individ- och familjeomsorgsförvaltningen. Den senare var även projektägare.

Uppdrag

EU-kommissionen har fastställt att projekt inom den tredje programperioden skall utvärderas löpande i syfte att ge projekt möjlighet att tillgodose erfarenheter under projektets gång och på så sätt öka möjligheten för projektet att nå sina uppsatta mål (Garphult, 2011). Under våren 2010 fick FoU Västerorrland uppdraget av Sollefteå kommun att genomföra en utvärdering av projekt 16-24. Utvärderingen har följt EU-kommissionens direktiv och har skett i form av följeforskning som sträckt sig över 3 år. Utvärderingen har syftat till att:

1. Möjliggöra korrigeringar av brister vad gäller projektets genomförande löpande under projektets gång.
2. Stimulera diskussioner om hur kommunövergripande strategi för satsningar till målgruppen skall se ut på lång sikt.

Punkterna ovan illustrerar att både projektets innehåll och form skall belysas i utvärderingen. Den första punkten avser att identifiera eventuella hinder som gör det svårt för projektet att nå sina mål. Det vill säga om projektet har förutsättningar att nå sina mål. Den andra punkten är av mer långsiktig karaktär och fokuserar mer på omgivande faktorer än på projektets innehåll.

Projekt 16-24

Problembild

I projektplanen framgår det att projekt 16-24 tillkom mot bakgrund av den höga arbetslösheten i kommunen och det ökade antalet unga med försörjningsstöd. Andra orsaker till att det fanns behov av projektet var att kommunen saknade alternativ att erbjuda de ungdomar, och deras föräldrar, som hoppat av gymnasieskolan. Vidare saknades resurser hos deltagande parter att aktivt kunna arbeta med att åstadkomma en förändring hos ungdomarna. Varken arbetsförmedlingen, individ- och Omsorgsförvaltningen eller arbetsmarknadsenheten inriktade sig enbart till ungdomar och de saknade därför möjlighet att träffa ungdomarna i tillräcklig omfattning för att kunna stödja en förändring.

Med andra ord fanns ett organisatoriskt tomrum i kommunen för att kunna arbeta med mer riktade insatser till ungdomar i åldern 16-24 år i behov av stöd för att på sikt bli självförsörjande. I projektplanen finns följande syften formulerade:

- Skapa en verksamhet som över tid arbetar med fokus inriktat på målgruppen
- Skapa en kvalitativ verksamhet för målgruppen
- Utveckla ett verksamhetsinnehåll som kompetent stödjer målgruppen att ta en plats på arbetsmarkanden och erhålla egen försörjning
- Aktivt arbeta med ungdomar som avbryter gymnasiestudier och deras föräldrar (förebyggande åtgärd för att minska antalet nya bidragstagare)
- Erbjud utrymme för tid mellan deltagare och personal i projektet
- Möjliggöra ungdomens delaktighet och ansvarstagande för den egna livssituationen
- Erbjud struktur i vardagen för projektdeltagarna
- Påverka arbetssättet hos de parter som är medaktörer, samverkanspartners, och mottagare av projektresultatet avseende sättet att ge stöd till ungdomarna att komma ut i jobb eller utbildning.
- Projektet skall löpande förändras för att följa samhällsutvecklingen

Sammanfattningsvis skulle projektet fylla det organisatoriska tomrummet genom att skapa en verksamhet vars enda målgrupp var ungdomar mellan 16-24 år. Verksamheten hade också ett tydligt uppdrag i att stödja individen att nå och få ett arbete och på så sätt främja egen försörjning. Vidare skulle verksamheten erbjuda riktade insatser till ungdomar som avbröt eller hade avbrutit sina gymnasiestudier, främja ungdomens delaktighet och ansvar i processen samt möjliggöra en struktur i vardagen för ungdomarna. Utifrån ungdomarnas behov av stöd för att uppnå dessa mål skulle också projektet påverka arbetssätt och tillvägagångssätt hos medarbetare och samverkanspartners. Projektet skulle medföra en möjlighet och tillräckligt med tid för att kunna ge ungdomen relevant stöd och undvika en sektoriell uppdelning av insatser. De uttryck och mål som formulerats i projektet ger uttryck för hur projektet tänkt lösa detta organisatoriska tomrum och de problem som identifierats.

Projekt mål

Målen för verksamheten har en relation till projektets syfte och återkommer till viss del när verksamhetens innehåll specificerats. Målen kan ses som potentiella möjlighetsfaktorer i arbetet med ungdomarna:

- *Delaktighet* – deltagarna skall vara delaktiga i att forma innehållet i sin tid inom projektets verksamhet. Personalen skall genom sitt förhållningssätt verka för deltagarnas ansvarstagande för sin egen situation, då det är en viktig faktor för vuxenblivandet.
- *Struktur* – deltagande i verksamheten skall erbjuda struktur i vardagen, dagtid måndag – fredag, för att hjälpa deltagaren att upprätthålla dygnsrytmen.
- *Sammanhang* – erbjuda ett socialt sammanhang som alternativ till den sociala gemenskap som ges på arbetsplatser och därmed motverka utanförskap.
- *Lockande* – skapa och tillhandahålla ett innehåll som lockar, dvs. utgör ett komplement till traditionell utbildning
- *Fullföljande* – projektet skall verka för att deltagare fullföljer och får uppleva känslan av att lyckas och bryta erfarenheter av att misslyckas.

Utifrån målen skulle projektet erbjuda en verksamhet som stärker individens möjlighet att vara delaktiga, ta ansvar och uppleva lyckanden i sina åtaganden. De har också fokuserat på social gemenskap och struktur i vardagen, att

vara ett steg mellan arbetslöshet och arbete/utbildning som uppmuntrar och motivererar individen att tillslut bli självförsörjande.

Projektets verksamhet

I projektet arbetar en projektledare, tre coacher (socionomer) och två behandlingsassistenter. Behandlingsassistenterarna arbetar 20 procent av sin tjänst inom projektet, resterande arbetar heltid. Verksamheten bedrivs i ungdomsgårdens lokaler under vardagar mellan kl. 09.00 – 15.00.

Den metod som coacherna använder för att ge stöd till individen beskrivs som ett lösningsfokuserat förhållningssätt där de använder sig av pedagogiska verktyg för lösningsfokuserade samtal. Metoden är utvecklad inom korttidsterapi (Berg & De Jong, 2003; Engqvist, 2009; Furman & Ahola, 2008) där grundtanken är att det är individen själv som sitter på lösningen och inte omgivningen. Förenklat uttryckt är det ungdomen och inte coacherna som vet vad ungdomen behöver. Metoden har också ett framtidsperspektiv med fokus på att skapa lösningar som leder personen framåt i önskad riktning istället för att försöka lösa problem som kräver ett tillbakablickande perspektiv i syfte att identifiera orsaker till problemen.

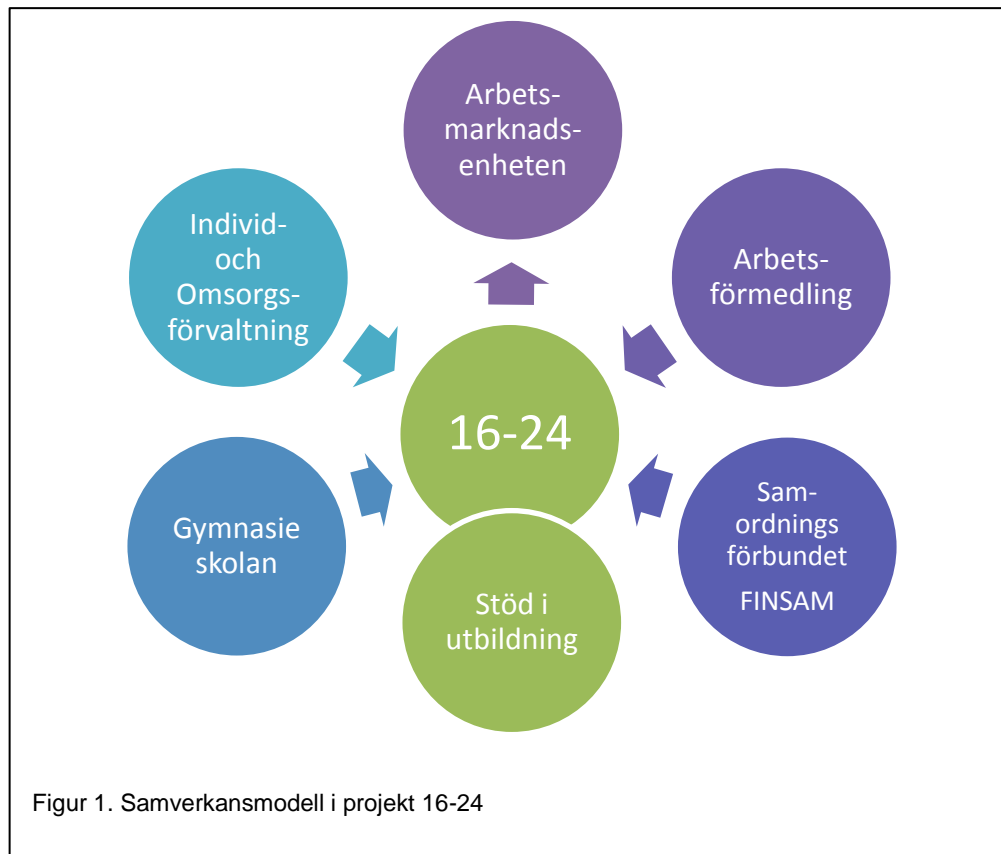
Coacherna stöttar med hjälp av metoden ungdomen att formulera sina mål och göra en planering i hur de skall uppnå dem. Detta kan exempelvis leda till en praktik på en eller flera arbetsplatser eller att åter börja studera igen.

Eftersom projektet har egen lokal med ständigt närvarande personal har projektet också fokuserat på social gemenskap och genom att träffas varje vardag skapat struktur i vardagen även för ungdomar som inte deltagit i utbildning, praktik eller arbete.

Behandlingsassistenternas roll har varit att arbeta mot de ungdomar som hoppat av gymnasiet och har utgjort en resurs som inte annars finns i kommunen. Deras arbete innebär att arbeta intensivt med en ungdom i taget.

Projektets organisering

Projektet är organiserat utifrån en samverkansmodell mellan arbetsförmedlingen, Individ- och Omsorgsförvaltningen, arbetsmarknadsenheten och gymnasieskolan Gudlav Bilderskolan samt samordningsförbundet (se figur 1.). Samverkan sker främst genom att parterna förmedlar ungdomar som tillhör målgruppen till projektet. Handläggarna hos parterna blir därmed nyckelpersoner för logistiken i projektet genom sin roll som ”gatekeepers” för flödet av ungdomar in till projektet. Det är handläggare på arbetsförmedlingen, Individ- och Omsorgsförvaltningen och FINSAM som bedömer

vilken åtgärd som är lämpliga för ungdomen att delta i och som sköter administrationen kring detta.

Undantaget är Arbetsmarknadsenheten som visserligen kan skicka ungdomar till projektet men som främst har en uttalad roll att tillhandahålla praktikplatser till projektets deltagare vid behov. Även relationen mellan 16-24 och gymnasieskolan skiljer sig från övriga parter uppdrag. Ungdomarna som hoppar av gymnasiet blir kontaktade och erbjudna individuellt stöd av projektets två behandlingsassistenter som har sin arbetsplats i egna lokaler. Gymnasieskolan är därmed en parallell verksamhet till 16-24. Formellt förmedlas informationen mellan gymnasieskolan och projektet mellan kommunens handläggare för det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar som varken arbetar eller studerar. Det är även sagt att gymnasieskolan vid behov skall hjälpa de ungdomar som vill tillbaka till skolan med individanpassad skolgång.

Under tiden som ungdomarna är inskrivna i projektet kontaktas samverkansparter när behov uppstår av personalen. På så sätt skall projektet främja samverkan mellan parterna och undvika att ungdomar hamnar mellan stolarna i stödsystemet.

För att underlätta samverkan mellan parterna har projektet haft en arbetsgrupp och en styrgrupp. Arbetsgruppen har bestått av handläggare från de olika parterna som möter ungdomarna i sitt vardagliga arbete och styrgruppen av de ingående parternas högste chef, exempelvis förvaltningschef.

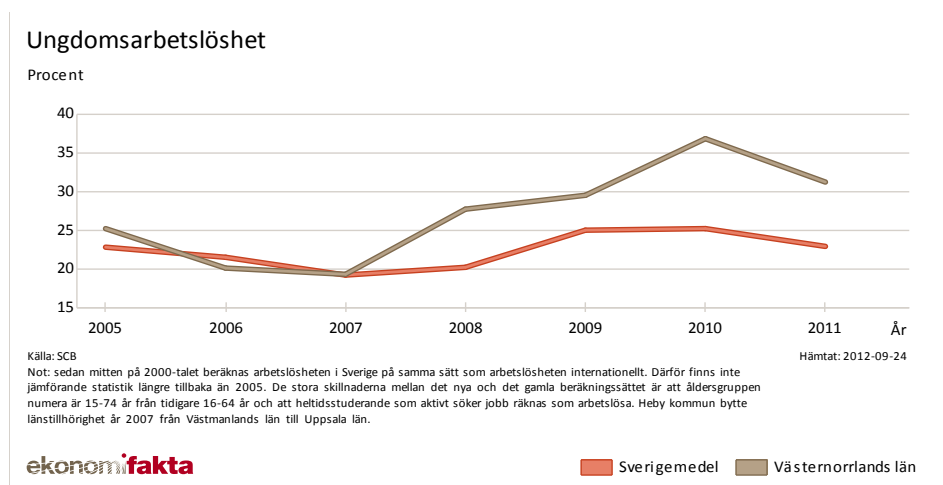
Dessa grupper är syftat till att främja samverkan genom skapandet av en gemensam mötesplats. Mötesplatsen var tänkt att skapa ett forum där parterna får fortlöpande information om projektet, möjlighet att ta del av varandras kompetens och möjlighet att påverka projektet över tid. Grupperna skulle också fylla en viktig funktion för projektets genomförande. Det gällde inte minst projektets styrgrupp bestående av personer med mandat att fatta beslut i de egna organisationerna och därmed möjlighet att vidta eventuella åtgärder nödvändiga för att projektet skulle fungera tillfredställande.

OMRÅDESÖVERSIKT

Att arbeta medför en social status och acceptans som är formad utifrån våra kulturella värderingar. Arbete har också många gånger en central position i hur vi finner vår identitet som är direkt kopplad till vår upplevelse av vem vi är och vår kompetens. Arbetslösa uppger att de är mindre trygga, har lägre självkänsla och en mindre tro på sin egen förmåga jämfört med arbetande (Christiansen & Townsend, 2010). Studier har också visat att arbetslöshet orsakar både sociala problem och psykisk ohälsa vilket i sin tur också kan leda till fysisk ohälsa (Wilcock, 2006). Att vara arbetslös eller att inte klara sig ekonomiskt kan också ge upphov till samrelaterade känslor som tär på vår självkänsla. Att vara beroende av försörjningsstöd från socialtjänsten under längre tid kan också medföra en mycket utsatt situation för den enskilde individen då de upplever sig bli klassificerade som ”en av dem som inte klarar sig”. En känsla av stigma och utanförskap uppstår (SOU 2007:2). Utifrån detta kan arbetslöshet betraktas som ett av vår tids mest komplexa problem, där såväl individen som samhället får betala ett högt pris.

Sverige har en högre arbetslöshet än många andra länder i Europa. År 2010 uppvisade endast Portugal, Italien, Grekland och Spanien högre andel personer i arbetslöshet än Sverige (Temagruppen Unga i arbetslivet, 2012). År 2009 beräknades gruppen unga i Sverige som varken arbetade eller studerade utgöra ca 10 procent (ca 25 000 individer) av hela gruppen ungdomar mellan 16-24 år. I augusti 2012 var arbetslösheten för unga i gruppen 15-24 år 21 procent (ca 139 000 individer) Situationen i Västernorrland är sämre än den för hela riket, se figur 1. (Ekonomifakta, 2012). Utifrån det som beskrivits ovan finns därför starka skäl att på olika sätt försöka hejda denna utveckling.

Figur 2

Källa:

<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Ungdomsarbetsloshet-per-manad/>

Arbetsmarkandspolitiska projekt

Nationella erfarenheter

Arbetslöshet är ett strukturellt problem som medfört att ungdomars etablering i arbetslivet har försvårats, blivit längre och brokigare. Detta tar sig bland annat uttryck i ett större antal ungdomar som behöver försörjningsstöd från kommunen och att deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder blivit ett vanligt inslag i ungdomars väg till arbete (Börjesson & Gullberg, 1999). Parallellt med detta har det snarare blivit regel än undantag att Sveriges kommuner idag bedriver någon form av projekt med syfte att hjälpa ungdomar att nå egen försörjning. Europeiska socialfonden (ESF) är en stor finanssär till den typen av projekt. Fram till oktober 2011 hade ESF (projektperiod 2007-2013) beviljat 1920 stycken projekt för ett värde motsvarande sex och en halv miljard kronor (www.esf.se).

Det finns relativt få metaanalyser (dvs. gemensamma slutsatser utifrån flera olika publikationer) gjorda inom området och övergripande slutsatser som kan dras av sådana utvärderingar är ganska få. Olika förutsättningar, urval, mättillfällen, metoder, tidsperioder, utifrån vilkens perspektiv projekten värderas och olika syften med varför utvärderingen görs, gör det svårt att jämföra de olika projektens resultat mot varandra. Dessa svårigheter betyder dock inte att mångfalden i de olika projekten behöver vara något negativt (Bostedt, Hillborg & Rosenberg, 2012).

Det finns en nyss genomförd intressant studie från Temagruppen Unga i Arbetslivet (2012) där arbetsmarkandsprojekt riktade till unga arbetslösa

analyserats. Temagruppen konstaterar att det varit svårt att dra några gemensamma slutsatser angående projektens resultat. Vidare beskriver de att projekten ofta har fokus på samverkan mellan olika myndigheter och att projektägarna i stor utsträckning har ett system- och strukturperspektiv. Framgångsfaktorer ansågs vara arbetsmetod, praktik/praktikförmedling, engagemang och bemötande bland personalen samt samverkan. Många deltagare upplevde också projekten som positiva då de medfört bättre vardagliga rutiner, socialt sammanhang och personligt stöd än vad de hade innan deltagande i projektet. Individinriktade insatser som syftade till att stärka individen så den bättre matchar arbetsmarknaden var vanligt förekommande i de analyserade projekten. Dessa insatser kunde exempelvis vara coaching, struktur på vardagen, praktik och videslussning till andra insatser. Resultaten visade vidare att samverkan ofta förstärktes genom projekten och närmare två tredjedelar av de tillfrågade projekten ansåg att de varit framgångsrika.

Lokala erfarenheter

I en nyligen genomförd analys av 18del- eller slutrapporter av projekt i Västernorrlands län (Bostedt, Hillborg & Rosenberg, 2012) framkom att det i kommunerna funnits ett behov av att kunna arbeta annorlunda jämfört med tidigare för att kunna möta upp ungdomars behov av stöd i att nå och få ett arbete eller avsluta studier framgångsrikt. Projekten fokuserade i sina problemdefinitioner på den ökade arbetslösheten i länet och behov av att samverka mellan myndigheter. Insatser beskrevs precis som i den nationella utvärderingen (Temagruppen Unga i Arbetslivet, 2012) ofta vara individfokuserade (coaching, stödjande samtal, struktur i vardagen, social gemenskap och överföring till andra myndigheter) där ungdomen förväntas få en ökad förmåga och matcha arbetsmarknadens krav. Samtliga projekt som analyserades i Västernorrland och som redovisat sina resultat (12 av 18) hade varit delaktiga till att ungdomar fått genomföra studier med godkända betyg, och/eller fått erfarenhet av arbetslivet genom praktik och lönearbete med eller utan arbetsmarknadsåtgärder. Några projekt beskrev dock att det varit svårt att möta en målgrupp som inte riktigt passat in i deras projektmall på grund av psykisk ohälsa, social problematik eller funktionsnedsättning. Där har projekten beskrivit en medverkan till att ungdomen kommit till rätt instans, fått vård, utredning eller stöd som ett resultat av deras insatser. Författarna menar dock att det finns anledning att fundera kring hur dessa individer, trots sina svårigheter, en pågående utredning eller behandling skall få möjlighet att fortsatt öka sin delaktighet i studie- och arbetsliv om de så önskar eftersom arbete i sig kan vara ett medel för en framgångsrik rehabilitering om arbetsmiljö och arbetsuppgifter anpassas utifrån individens behov. Det framkom också att projekten skapat möjligheter till ökad samverkan mellan olika myndigheter för att möjliggöra för individen att få sina behov

tillgodosedda och på flera plan uppfattat det som framgångsrikt. Trots dessa framgångar framkom det också att samverkan många gånger var svårt att få till stånd på ett tillfredställande sätt. Specifika problem som förekom var kopplade till regelverk, styrning/organisation och samsyn.

Individen som problembild

Begreppet *utanförskap* eller *unga som är utanför* har dominerat i de flesta diskussioner, rapporter och projekt som riktat sig till arbetslösa unga som står långt ifrån arbetsmarknaden. I litteraturen handlar begreppet framförallt om ett socialt utanförskap, dvs. att vara utestängd från sociala relationer. I projektsammanhang har detta förskjutits till att istället vara nära förknippat med personer som inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning (Alm, Bäckman, Gavanoas & Nilsson, 2010).

I dessa sammanhang tenderar begreppet också att få en negativ laddning, dvs länkas till bidagsberoende, bidragskultur, kriminalitet, underklass, social exklusion etc. Detta riskerar att stigmatisera ungdomar klassificerade i målgruppen och skapa föreställningar om dessa ungdomars problem/behov som inte alltid stämmer (Davidsson, 2009). Sådana kopplingar skapar också generella uppfattningar om individer som bygger på negativa egenskaper, vilket i sin tur kan göra att vi formar arbetssätt och strukturer utifrån individens tillkortakommanden och riskerar att förlora fokus på individens styrkor och strukturella faktorer som kan underlätta för ungdomar att nå och få ett arbete.

Det har framkommit kritik kring det angreppssätt och den problembild som arbetsmarknadsprojekt ofta har generellt. Enligt Åse (2011) betraktas ofta utanförskap som en kategori där ungdomar med en viss karaktäristika hamnar. Dessa ungdomar skall sedan genom individinriktade insatser förändras till att bättre passa in i den rådande arbetsmarknaden. Författaren menar vidare att ett sådant angreppssätt lätt kan missa det komplicerade samspel som finns mellan arbetsmarknaden, strukturella förändringar, samhällets stödssystem och individens beredskap att delta i arbetslivet.

”Att individen är lösningen på problemet framstår som självklar i projektansökningarna. Det är ingenting som tycks vara möjligt att diskutera eller som det verkar finnas något behov av att ifrågasätta eller utmana” (Åse, 2011, s. 22).

Ett allt för stort fokus på individen som problem tenderar också att medicalisera arbetslösheten. Peralta (2006) framhåller att kriterierna för vad som räknas som arbetshandikapp har vidgats till att benämna personer som be-

finner sig i en längre tid arbetslöshet. Detta ger individen ökat ansvar och skuld över något som de själva inte kan stå helt ansvarig för, dvs. att denne inte ”passar in” på rådande arbetsmarknad. Insatser fokuserar därefter på att individen behöver hjälp att anpassa sig istället för att vända på resonemanget och utgå ifrån nödvändigheten av en arbetsmarknadsförändring.

Samverkan som medel för effektivare arbete

Såväl nationellt som lokalt i Västernorrland har förbättrad samverkan varit en drivande faktor för varför projekt uppstått (Temagruppen Unga i arbetslivet, 2012; Bostedt, Hillborg & Rosenberg, 2012). Trots att samverkan många gånger beskrivits vara framgångsrikt har också hinder för samverkan beskrivits som misslyckandefaktorer när projekt redovisats. De hindrande och främjande faktorer som ofta finns beskrivna i litteraturen om samverkan är exempelvis:

- Engagemang, motivation och tydlighet
- Kommunikation
- Kulturella skillnader (skilda perspektiv och värderingar)
- Kunskap om varandras organisation (arbetsförhållanden/regelverk) och kompetens
- Makt och statushierarkier
- Resurser (tid, ekonomi, personal)
- Revirtänkande, respekt för varandras uppdrag, tillit och förtroende
- Skillnader i språk
- Uppfattningar och myter om varandra

Ofta anges dessa faktorer som antingen hindrande eller främjande. Avsaknaden av en aktiv och engagerad ledning är ett hinder medan en ledning som visar engagemang och tydlighet främjar samverkansaktiviteterna (Germondsson, 2011).

Sammantaget kan man se dessa faktorer utifrån tre grundläggande faktorer som har betydelse för samverkansprocessens framgång:

1. Det regelverk som styr de inblandade aktörernas samt de interna regler och den policy som styr de olika organisationerna.

2. Hur arbete organiseras hos respektive aktör och samverkan med andra
3. Vilket synsätt på såväl samverkansprocessen som på den målgrupp man samverkar kring.

Dessa tre faktorer har ett komplext förhållande till varandra och innebär att de inblandade måste ta hänsyn till varandras regelverk, organisation och kunskapstraditioner. Avgörande blir då hur dessa faktorer harmonierar med varandra och mellan de samverkande aktörerna. Finns för stora olikheter kan det leda till spänningar som försvårar samverkansarbetet (Danermark & Germundsson, 2007).

METOD OCH MATERIAL

Urval, Insamling av data och analys

För att få en uppfattning om de olika parternas upplevelser av projektet och för att identifiera potentiella risk- och möjlighetsfaktorer i deras arbete med målgruppen har utvärderingen en kvalitativ ansats. Totalt har 25 intervjuer genomförts varav 5 intervjuer med deltagande ungdomar och resterande med representanter från de deltagande aktörerna och personal i 16-24. Enskilda intervjuer varade ca 1 timme.

Tabell 1. Intervjuer med nyckelpersoner i projektet 2010 - 2012

Genomförda intervjuer	2010	2012?
Individ- och Omsorgsförvaltningen	1	1
FINSAM/Samcoach	1	1
Arbetsförmedlingen	1	1
Arbetsmarkandsenheten	1	-
Gudlav Bilderskolan	1	1
Personal på 16-24	5	4
Projektledare	1	1
Deltagare	2	3
Totalt	13	12

Coacherna tillfrågade deltagande ungdomar om de ville vara med på en intervju, sammanlagt 5 ungdomar anmälde sig intresserade. Ungdomarna intervjuades i grupp i 16-24:as lokaler utan personal närvarande. Gruppintervjun tog ca 2 timmar.

Utöver intervjuer har månadsrapporter från projektet granskats och observationer genomförts under sammanlagt tre dagar. Löpande kontakt har hållits med projektledare.

Det insamlade materialet delades in i olika teman utifrån deltagarnas utsagor enligt innehållsanalys.

För att sammanfatta de två delrapporternas har resultaten från dessa två rapporter sorterats in i de faktorer för samverkan som i forskning visats sig ha betydelse för samverkansprocessens framgång (se sid. 12).

RESULTAT

Resultatet redovisas utifrån de teman som framkommit och diskuterats i delrapport 1 och 2 (Bolin 2010; 2012) och har delats in i de för samverkan ingående faktorerna regelverk/styrning, Organisation/Struktur och Samsyn.

Samverkansaktiviteter i projektet

Samsyn

Delrapport 1

I delrapport framkommer att samsynen i projektet är god. Samtliga aktörer och ungdomarna själva betonar projektets sociala funktion som viktig. Utvärderaren framhåller också att projektet fungerat enligt de riktlinjer som har angivits i projektbeskrivningen och att samtliga parter är nöjda med projektets innehåll. Sammanfattningsvis framkommer att det vid start av projektet inte uppkommit några problem vad gäller projektets innehåll eller resurser.

Delrapport 2 (2012)

Det finns ungdomar som påbörjat projektet men som inte haft någon framgång gällande arbete eller studier. Dessa ungdomar återgår då till den handläggare som remitterade dem. Dessa erfarenheter har nu lett till att samsynen kring projektets funktion och betydelse har försämrats. Samtliga är fortsatt överrens om projektets sociala betydelse för ungdomarna, men det finns också kritik kring om projektets arbetssätt kan generaliseras till att passa alla ungdomar 16-24 år och framförallt de ungdomar som ”*har svag motor*”. Som anses behöva mer ”*styrning och struktur*”. Sammanfattningsvis saknas en gemensam bild över vad dessa ungdomar behöver. Det är också oklart om samtliga parter har samma uppfattning om vad lösningsfokuserat arbetssätt innebär.

Trots den bristande samsynen är samtliga aktörer nöjda över de resultat som projektet visat när det gäller ungdomar som kommit ut i arbete eller studier.

Struktur/organisering

Delrapport 1 (2010)

I delrapport 1 framkommer att det varit problematiskt vad gäller inflöde av ungdomar till projektet. Uppföljningen visade att endast ca 50 procent av de planerade antalet ungdomar kommit till projektet. Projektet är organiserat så

att de ingående aktörerna (framförallt arbetsförmedlingen och Individ- och Omsorgsförvaltningen) har ansvar för inflödet av ungdomar till projektet. Arbetsförmedlingen hade vid uppföljningen endast remitterat 9 ungdomar till projektet, vilket antas vara ett mycket lågt antal med tanke på antalet arbetslösa ungdomar i kommunen.

Organiseringen medför att verksamheten 16-24 är beroende av dessa aktörer för att få ungdomar att arbeta med. En anledning till den låga flödet antas vara pågående organisationsförändringar, vakanta chefsposter och hög arbetsbelastning bland handläggare i myndigheterna. Det framkommer också att det inte byggts upp några rutiner för hur remitteringen till projektet skall gå till. Tanken med projektet var också att handläggarna genom att skicka ungdomar till projektet skulle minska sin arbetsbelastning, vilket inte varit fallet eftersom handläggaren fortsatt har uppföljningsansvar för ungdomen.

På grund av arbetsförmedlingens låga inflöde förändrade de sitt arbetssätt vad gäller att förmedla ungdomar till projektet. Detta medförde att projektet fick konkurrera med övriga parter som arbetsförmedlingen har avtal med.

Sammanfattningsvis framkommer i delrapport 1 att det fanns oklarheter kring projektets roll och funktion i relation till vissa av projektets samverkansgrupper och de kompletterande aktörer som arbetsförmedlingen hade avtal med.

Delrapport 2 (2012)

Delrapport 2 beskriver fortsatt svårigheter att rekrytera ungdomar till projektet. När mindre än ett år kvarstod av projektet hade mindre än hälften av det planerade antalet ungdomar deltagit. Detta medförde att projektmålet 300 ungdomar skulle vara svårt att uppnå.

Arbetsförmedlingens nya arbetssätt innebar att 16-24 fick ett nytt uppdrag att kartlägga alla ungdomar som var nyinskrivna i ungdomsgarantin (UGA), totalt 168 personer. Det resulterade vid start fler ungdomar, men antalet minskade snabbt igen eftersom många av de kallade ungdomarna inte kom till projektet som det bestämts. Varför det blev ett sådant bortfall är oklart. Rekryteringen av ungdomar från Individ- och Omsorgsförvaltningen minskade också under en period på grund av personal som sade upp sig och nyrekrytering av handläggare. I och med de nya handläggarna på IOF uppkom dock nya rutiner för remittering till projektet och ungdomarna kom nu mer kontinuerligt till projektet från IOF.

Under 2011 fick arbetsmarknadsenheten nya anslag från kommunledningen i syfte att anställa personer i åldern 18-64 år och på så sätt minska andelen personer med försörjningsstöd. Detta medförde att arbetsmarknadsenheten

vände sig till samma målgrupp som 16-24. Utvärderingen framhåller att denna situation innebär en risk att de olika verksamheterna konkurrerar med varandra utan övergripande samordning.

I de fall projektet arbetar med ungdomar som hoppat av skolan upplever behandlingsassistenterna att de blivit ombedda att vara ett stöd allt för sent i processen, dvs. träffat ungdomarna när det gått så långt att deras hopp och motivation att gå i skolan försämrats betydligt. Det har under projektet saknats rutiner för hur förmedlingen av ungdomar som hoppat av eller riskerar att hoppa av skolan skall gå till. Och en allt för stor andel av de ungdomar som hoppat av har därför inte förmedlats till projektet.

Ledning/Styrning

Delrapport 1 (2010); 2 (2012)

I delrapport 1 och 2 framkommer att projektets styrgrupp inte fungerat tillfredställande. En av orsakerna sägs vara bristande kontinuitet på ledningsnivå på grund av flera omorganisationer i framförallt socialtjänstens och arbetsförmedlingens verksamheter. De ingående cheferna har också bytts ut och ersatts av nya chefer som inte varit insatta i projektet.

Sammanfattning av samverkansaktiviteter

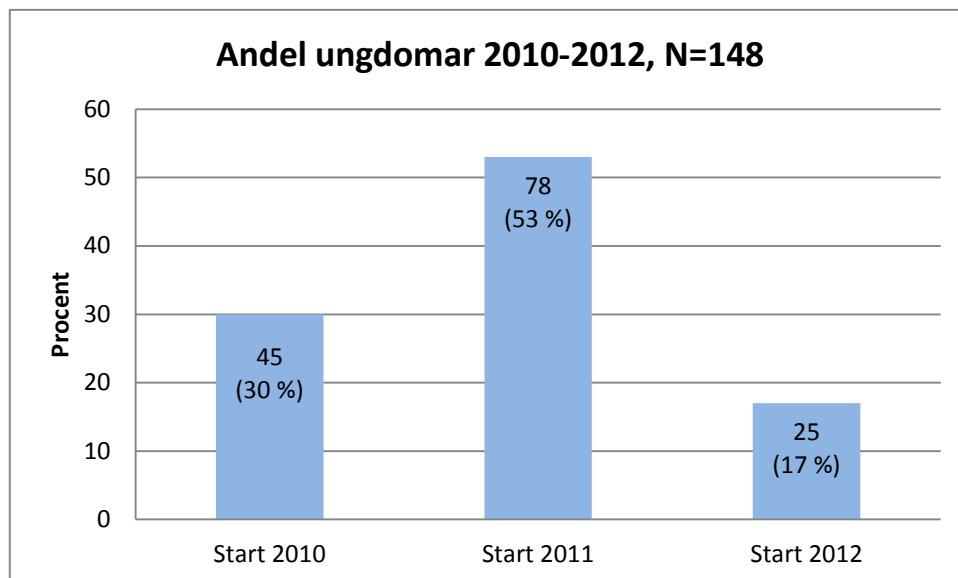
Tabell 2.

Samverkansfaktorer	
Regelverk/styrning	Bristande kontinuitet på ledningsnivå, Otydlig ledning
Organisation/Struktur	Omorganisering och hög arbetsbelastning på handläggarnivå försvårat samarbete Arbetsätt som inte passar alla ungdomar Segt flöde in i projektet Konkurrans mellan verksamheter Avsaknad av rutiner mellan skola och projekt Stor andel ungdomar som kommit ut i aktiviteter
Samsyn	Bristande samsyn angående projektets, funktion betydelse och arbetsätt Alla aktörer överens om projektets goda resultat

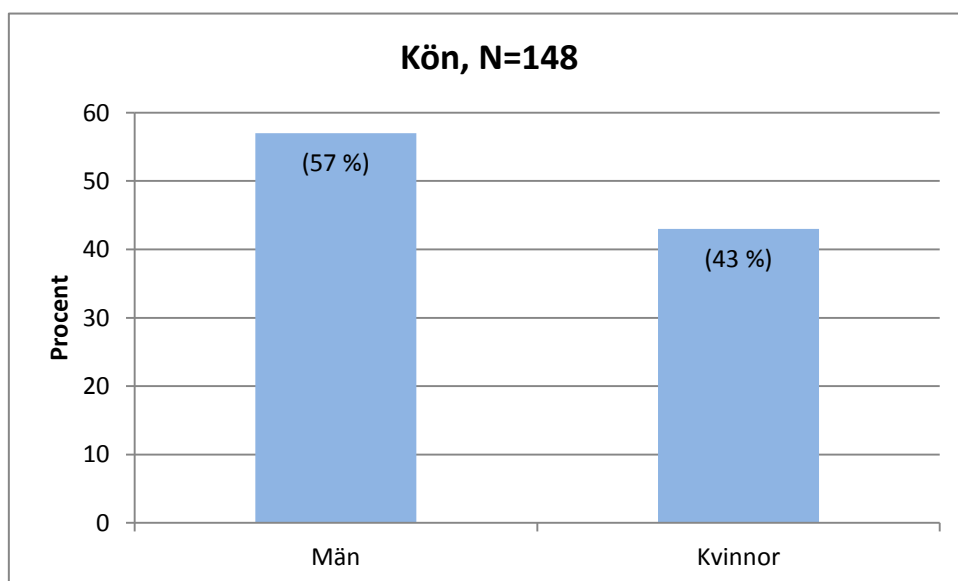
Utfall – hur gick det för ungdomarna?

Statistiken har genomförts av projektet själva och bearbetats av författaren till rapporten. Totalt har 148 ungdomar deltagit i projektet mer än en månad, ca 60 procent killar och 40 procent tjejer. Det finns också ett 40-tal ungdomar som varit inskrivna mindre än en månad för utredning. Dessa är inte medräknade i statistiken. I projektplanen planerades att 300 ungdomar skulle delta i projektet under en 3-års period. Detta mål uppfylldes ej.

Figur 3.

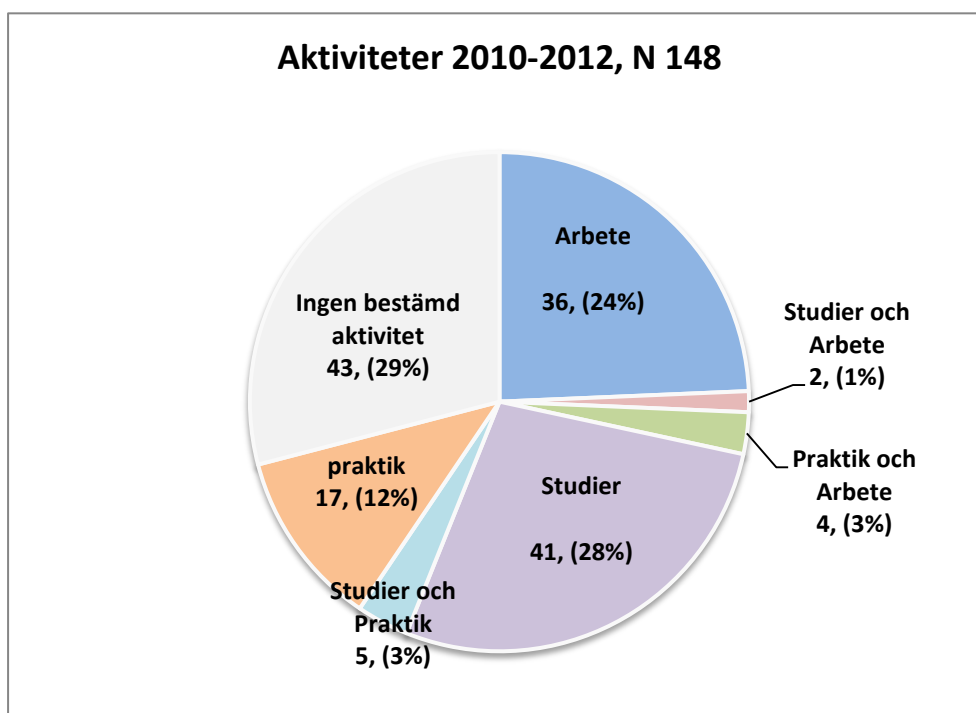
Figur 4.

Aktiviteter som deltagande ungdomar utfört

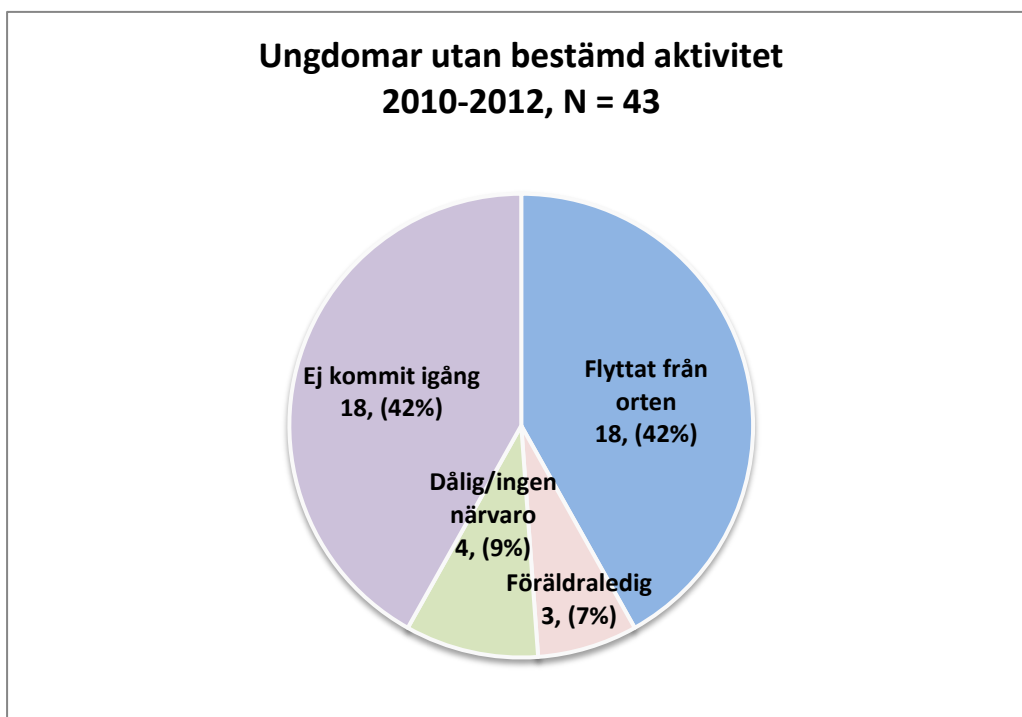
Av samtliga ungdomar som deltagit i projektet mer än en månad hade 61 procent deltagit i arbete, praktik eller studier och 28 procent har under projekttiden fått ett lönearbete. Studier som genomförts är framförallt på gymnasienivå, men även högskolestudier och yrkesinriktade utbildningar har förekommit.

Figur 5.

Nästan en tredjedel av de deltagande ungdomarna kom under tiden i projektet inte ut i någon aktivitet. Anledningen till detta var dels att flera av dem flyttade från orten, några hade mycket dålig eller ingen närvaro och några blev under tiden föräldrar (se figur 6). Det fanns också ungdomar i den grupp som fått ett lönearbete som under tiden i projektet flyttat från orten. Av samtliga 148 deltagande ungdomar har 29 st., ca 20 procent, flyttat från orten.

Figur 6. Aktiviteter bland de ungdomar som inte var i arbete, studier eller praktik, 43 ungdomar

Ungdomarnas uppfattningar och erfarenheter

Samtliga ungdomar som intervjuats hade deltagit i projektet under en längre tid och där påbörjat olika aktiviteter för att nu vara på väg att klara sig självständigt.

Samtliga ungdomar beskriver att de är mycket nöjda med det stöd de fått och summerar projektets framgångsfaktorer genom dessa punkter:

1. Möjlighet att få kontakt med andra ungdomar
2. Vikten av kontakt med personalen i projektet
3. Vikten av att det ges möjlighet att lära känna varandra ordentligt eftersom det gör att de kan prata om allt.
4. Att få ta saker i sin egen takt.
5. Att alla respekterar alla
6. Högt i tak och inga pekpinnar

7. Vikten av att få bra hjälp, dela att kunna arbeta med sig själv och dels att kommunikationen mellan coach, arbetsplats och ungdom fungerar.
8. Vikten av en praktikplats som passar ungdomens intressen och skapar möjligheter för lärande – inte en praktikplats där de upplever sig bli nyttjade som billig arbetskraft.

Goda relationer

Sammanfattningsvis förmedlar ungdomarna att projektets sociala funktion varit mycket betydelsefull. Där fokuserar de både goda relationer, respekt för varandra och god kommunikation. Där är tiden en framgång eftersom det kan ta tid att lära känna varandra. De uppskattar också personalens engagemang, att det är lätt att prata med dem och att det var högt i tak för vad de kunde prata om. Personalens olika bakgrund var positivt eftersom de då alltid kunde hitta något passande ämne att diskutera.

Tid

Förutom att tiden gav ungdomarna förutsättningar att lär känna andra deltagare och personal uppfattade de tiden som viktig eftersom den gav dem möjlighet att hinna reflektera över det de gjorde och pratade om. De uppfattade också att det var viktigt för dem att få möjlighet att göra saker i deras egen takt.

Stöd och struktur

Ungdomarna använder ord som *respekt*, *Stöd*, och *Struktur* när de beskriver verksamheten i positiva ordalag. Även när de inte varit ute i någon aktivitet uppfattade de att verksamheten varit ett stöd för dem i att skapa struktur eftersom de gått dit fem dagar i veckan med start kl. 09.00. De jämför projektets aktiviteter med att sköta ett arbete eftersom giltig frånvaro också innebär avdrag i deras ersättning. De intervjuade såg också att vissa ungdomar hade svårt att likställa dessa aktiviteter med ett arbete.

De menar vidare att insatserna på praktik- eller arbetsplatsen bör stämma överrens med deras intresse och behov så de fick känna att de lärde sig något för egen del och inte bara upplevde sig utnyttjade som billig arbetskraft.

Ungdomarnas syn på arbetslösheten i Sollefteå

Ungdomarna berörde faktorer på såväl lokal som nationell nivå när de diskuterade arbetslösheten i kommunen. Trots att faktorer på dessa nivåer är svåra att påverka inom projektets ramar är de mycket relevanta i dessa sammanhang. Hindrande faktorer för ungdomarna att få ett arbete summeras med dessa punkter:

- Småföretagare har inte råd att anställa
- Småföretagare vill inte anställa unga
- Stora krav på arbetslivserfarenhet
- Krav på utbildning
- 20-års gräns för nystartsjobb via arbetsförmedlingen
- Konjunkturläget

Ekonomi, fördomar och krav på arbetslivserfarenhet

Ungdomarna menar att det finns arbeten. Egenföretagare arbetar ofta mycket och har behov av arbetskraft, men deras ekonomi tillåter inte att de anställer. Även den pågående finanskrisen har påverkat företagare i kommunen negativt. Har egenföretagarna också erfarenheter av att det inte har fungerat att anställa ungdomar är det lätt att dessa erfarenheter generaliseras till att gälla alla ungdomar. Detta medför att ungdomars chanser att få ett arbete minskar ytterligare. En annan försvårande omständighet är att arbetsgivare ofta ställer krav på hög arbetslivserfarenhet. De menar att ett sommarjobb sällan räcker som erfarenhet för att få ett arbete under hösten. De minskade chanserna tillsammans med ökade krav på utbildning försvårar ytterligare.

Insatser för att skapa möjlighet till arbetslivserfarenhet, exempelvis nystartsjobb, är inte tillgängligt för unga under 20 år, men de intervjuade kände till unga som fått chans att arbeta genom det.

Sammanfattningsvis finns en uppgivenhet över hur arbetsmarkanden ser ut i kommunen. Trots detta visar de intervjuade en hoppfullhet inför framtiden, de vill verkligen ha ett arbete och kunna försörja sig själva.

Faktorer som ökar chanserna att få ett arbete

I huvudsak tre faktorer lyftes när de unga diskuterade vad som hindrade eller kunde underlätta ungas chanser att få ett arbete:

1. Problem att kombinera studier och försörjningsstöd
2. Förbättrad information i grundskolan om var jobben finns och hur arbetsförmedlingen fungerar
3. Forum för kommunikation mellan ungdomar och politiker

Möjlighet att studera med försörjningsstöd

Ett konkret exempel på vad som skulle underlätta för unga att komma närmre arbetsmarkanden är möjligheten att kunna studera med försörjningsstöd för dem som inte klarat av att slutföra sina studier på grund av olika problem.

Information inför gymnasieval

Samtliga var överrens om att deras gymnasieval hade sett annorlunda ut om de vetat att deras val skulle leda till den situation de är i idag. De är kritiska till att gymnasievalet fokuserade så starkt på deras eget intresse och allt för lite på vilka möjligheter till arbete deras val skulle innebära. Ett ökat fokus på var jobben finns och hur arbetsförmedlingen fungerar menar de skulle gett dem förutsättningar för ett mer ”rätt val”.

Ökad kommunikation med lokalpolitiken

De intervjuade efterfrågar en ökad kommunikation mellan politiker och ungdomar. Det menar att politiker då skulle få en mer rättvis bild av hur det är att vara ung idag än vad media och deras egna preferenser av att vara unger. Ett ungdomsråd motsvarande brukarråd ansågs vara en god idé. Genom ett ungdomsråd skulle politiker få bättre förutsättningar att göra relevanta insatser som hjälper de unga att komma närmare arbetsmarknaden.

16-24 och framtiden

Projektiden för projekt 16-24 tar slut i december 2012. Hur kommer då de deltagande aktörerna att använda den kunskap som de fått under projektiden? Individ- och omsorgsnämnden i Sollefteå kommun tog under våren 2012 beslut om att samordna projekten 16-24 och Samcoach till en ny verksamhet inom Individ och familjeomsorgen. Den nya verksamheten har fått

namnet PRIMA (Praktik, Rehab, Individ, Mål, Ansvar) och delfinansieras av samordningsförbundet FINSAM. SamCoach är finansierat och skapat av FINSAM Sollefteå. Syftet har där varit att underlätta för deltagare som har behov av kontakt med flera myndigheter samtidigt för att få en helhetslösning på deras situation. Målgruppen har där varit personer som är 18-64 år, som har kontakt med minst två av de myndigheter som finns representerade i FINSAM, som vill påverka och förändra sin situation och som vill ha stöd av SamCoach. Personer har kommit i kontakt med SamCoach via någon av de samverkande myndigheterna; Sollefteå kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Landstinget (verksamhetsbeskrivning PRIMA, Sollefteå Kommun, 2012). Individ- och omsorgsnämnden ansvarar för PRIMA, och kommer att ha sin tillhörighet vid enheten för ekonomiskt bistånd, individ- och familjeomsorgen.

Samverkansparterna kring PRIMA är främst de parter som finns representerade i FINSAM Sollefteå (Sollefteå kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Landstinget). Det är även dessa parter som deltar i beredningsgruppen. (Sammanträdesprotokoll 20120614, Sollefteå Kommun). Det som skiljer verksamheten från 16-24 är en bredare målgrupp som nu riktar sig till personer mellan 18-64 år. Personalgruppen har också halverats till att nu bestå av 2 coacher som kommer att arbeta som rehabcoach enligt samcoachprojektet och som arbetscoach enligt 16-24 med åldrarna 18-64 år. Samverkan är heller inte organiserad som tidigare (Verksamhetsbeskrivning PRIMA, Sollefteå Kommun, 2012).

AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Syftet med projekt 16-24 var att skapa en verksamhet för ungdomar som behöver stöd till arbete eller studier. De har i sin verksamhet nått upp till flera av sina syften och mål. En stor del av deltagarna har under projekttiden fått stöd till både arbete, praktik och studier. Detta kan ses som en stor framgång för projektet och säkert en av anledningarna till att det nu är implementerat i den ordinarie verksamheten inom Individ och Familjeomsorgen i Sollefteå kommun.

Under den tid som projektet fortgått har dock inte allt gått smärtfritt. Det har framförallt varit aktiviteter relaterade till samverkan som varit problematiska. Faktorer som försvårat samverkan har varit kopplade till Styrning organisation/struktur och samsyn. Bland annat har kontinuiteten och tydligheten varit bristande på ledningsnivå. Vidare har det under perioder varit svårt att rekrytera ungdomar till projektet på grund av hög arbetsbelastning bland handläggare och strukturer för rekrytering som inte fungerat. Det innebär att verksamheten mött ungefär hälften av det planerade antalet ungdomar (300 stycken). Det har också funnits bristande rutiner mellan de ingående aktörerna och projektet. Ett av målen var exempelvis att aktivt arbeta med de unga som hoppat av gymnasiet. Det första 1 ½ året hade projektet i regel någon ungdom som de gav stöd till. Men med vetskapen att ca 70 ungdomar hoppade av gymnasiet under projekttiden har resurserna utnyttjats dåligt eftersom behandlingsassistenterna fått träffat en mycket liten del av dessa unga. Det har också funnits en bristande samsyn angående projektets funktion och arbetssätt då inte alla varit överrens om att det lösningsfokuserade arbetet kan användas generellt för samtliga deltagare i projektet samt olika problembilder hos de olika aktörerna om vad ungdomarna behöver. Att ha svårigheter i samband med samverkan är dock inget ovanligt fenomen. Både tidigare forskning och utvärderingar på såväl nationell som lokal nivå har sett liknade resultat (Se exempelvis Bostedt, Hillborg & Rosenberg, 2012; Germundsson & Danermark, 2007; Socialstyrelsen, Myndigheten för skolutveckling & Rikspolisstyrelsen 2007; Temagruppen Unga i Arbetslivet, 2012). Det är heller inte ovanligt att också se fördelar och nå framgång i samverkan trots dessa svårigheter.

I projektet fanns unga som inte deltagit i någon aktivitet. Varför de inte kommit ut i någon aktivitet går dock inte att avläsa i resultaten mer än att de beskrivs med orden ”de med svag motor”. Nationellt har man sett att det finns en tendens till att medikalisera arbetslöshet (Peralta, 2006), och dela upp individer mellan de som är arbetslösa och de som är sjuka. Det gör det svårt att förhålla sig till dem som är arbetslösa och mer eller mindre sjuka

samtidigt. Dessa ungdomar kan också må dåligt eller känna hopplöshet just på grund av sin utsatta situation som arbetslös, bidragsberoende, misslyckade studier bakom sig och tidigare stöd som inte varit anpassat utifrån deras situation eller funktionsnedsättning. Dessa orsaker har sitt ursprung i strukturella problem och bristande stöd, men ofta utgår man från ett individinriktat, medicinskt perspektiv där individen ses som problemet som behöver åtgärdas. Utredningar eller diagnos krävs ofta för att få individuellt anpassat stöd. I väntan på en utredning (ofta flera månader) riskerar då ungdomen att inte få ta del av några arbetsmarknadsinsatser alls (Ördell & Hillborg, 2012). Forskning har också visat att arbetet i sig kan vara ett medel som ökar självkänslan, minskar symtom och bidrar till en ökad tro på den egna förmågan om arbetsmiljö och insatser är individuellt anpassade utifrån varje enskilds behov. Utifrån det finns det skäl att fundera kring hur dessa ungdomar kan tillmötesgås trots sina svårigheter, pågående behandling eller utredning om de själva vill och önskar.

Inom en snar framtid kommer delar av 16-24 att implementeras i den ordinarie verksamheten. Inom projekt ges ofta möjligheter att skapa ett bredare handlingsutrymme både vad gäller tid och personalresurser jämfört med den ordinarie verksamheten. I en granskning av projekt inom socialfonden bekräftar också projektledare att arbetet blivit mer socialt än ekonomiskt inriktat i projekten (Engstrand et al., 2010). Det finns också forskning som visat att ordinarie verksamheter tenderar att se samverkansprojekt som löst kopplade enheter till de permanenta organisationen. När sedan projekten avslutas riskerar också väl uppbyggda och framgångsrika metoder att upphöra (Löfström, 2010). Frågan kvarstår om den nya organiseringen, en delvis integrering av projektet, fortsatt ger det utrymme och den tid som 16-24 haft till förfogande för att framgångsrikt ge stöd till deltagande ungdomar i åldern 16-24 år (det organisatoriska tomrummet). Enligt Temagruppen unga i Arbetslivet (2012) framkom att endast 10 procent av projekten i deras utvärdering implementerades helt i den ordinarie verksamheten. Resultaten visade vidare att hela 80 procent delvis integrerades. Vad, eller i vilken omfattning projekten integrerades framgick dock inte.

En av de huvudsakliga orsakerna till att projekt 16-24 startade var det organisatoriska tomrum som fanns i arbetet med unga mellan 16-24 år utan arbete eller utbildning. Det är tydligt att projektet har fyllt denna funktion när det gäller en plats för ungdomar att vara på med personal tillgängliga under veckans samtliga vardagar och stödinsatser riktade till arbete och studier. Denna utvärdering har också samlat en mycket värdefull information om vad ungdomar i projektet såg som hindrande för deras möjligheter att nå och få ett arbete, ex. småföretagares ekonomiska situation, svårigheter att kombinera studier och försörjningsstöd samt allt för stora krav på arbetslivserfa-

renhet och utbildning för att över huvud taget få en chans att arbeta. De såg också ett behov av att bättre kunna förbereda sig i grundskolan inför sina gymnasieval och få möjlighet att diskutera sina frågor med politiker i kommunen.

Trots svårigheter med att samverka är samtliga aktörer nöjda med de resultat de deltagande ungdomarna uppvisat. Ambitionen är nu att ta till vara de erfarenheter som aktörerna fått under projektiden (positiva såväl som negativa) och ta med sig dessa in i den nya verksamhetens utveckling (Verksamhetsbeskrivning PRIMA, Sollefteå Kommun, 2012).

.

REFERENSER

Alm, S., Bäckman, O., Gavanoas, A & Kumlin, J. (2010). *Utsatthetens olika ansikten. Begreppsöversikt och analys*. Arbetsrapport Institutet för framtidsstudier 2010:13.

Berg, K.I. & De Jong, P. (2003). *Att bygga lösningar: en lösningsfokuserad samtalsmodell*. Stockholm: Mareld.

Bolin, M. (2010). *Kvalitativ utvärdering av projekt 16-24 – delrapport 2010*. FoU-Västernorrland

Bolin, M. (2012). *Utvärdering av arbetsmarknadsprojekt 16-24. Delrapport 2*. Rapport 2012:7. FoU Västernorrland.

Bostedt, G., Hillborg, H & Rosenberg, D. (2012). *Unga och arbete. Strukturella faktorer och individuella lösningar i arbetsmarknadspolitiska projekt – en kunskapsöversikt*. Härnösand: FoU Västernorrland.

Börjesson, M & Gullberg, A. (1999). *I Vuxenlivets väntrum: arbetslöshetens konsekvenser för ungdomars livsvillkor*. Umeå: Borea förlag.

Christiansen, C. & Townsend, E. (2010). *Introduction to occupation. The art and science of living* (2nd ed). Upper Saddle River: Person education Inc.

Danermark, B & Germundsson, P. (2007). *Nya vägar till arbetsmarknaden – kvalitetssäkring av samverkan*. Sundsvall: Sundsvalls kommun.

Davidsson, T. (2009). *Utanförskapandet; en diskursanalys av begreppet utanförskap*. Institutionen för socialt arbete: Göteborgs Universitet.

Ekonomifakta (2012). Hämtad från:

<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Ungdomsarbetsloshet-per-manad/>

Engstrand, Å-K. Andersson, J & Vesterberg, V. (2010). *Bortom Lissabonstrategin. Om projektarbetares erfarenheter av inkluderingsarbete*. Rapport 2010:1. Linköping: Temagruppen Integration i Arbetslivet.

Furman, B & Ahola, T. (2008). *Att lyckas tillsammans: handbok för reteaming. Konsten att motivera människor till en önskad förändring*. Helsingfors: Helsingfors korttidsterapi-institut.

Garphult, A. (2011). Lärande utvärdering i EU-finansierade projekt: Fungerar det? i L. Niklasson (red) *Aspekter på lärande utvärdering i följeforskning inom projekt från Socialfonden och Strukturfonden*. Västerås: Mälardalens Högskola.

Löfström, M. (2010). *Samverkan och gränser. Studier av samverkansprojekt i offentlig sektor*. Doktorsavhandling, School of business, economics and law, Department of Business administration: Göteborgs Universitet.

Peralta, J. (2006). *Den sjuka arbetslösheten – svensk arbetsmarknadspolitik och dess praxis 1978-2004*. Doktorsavhandling, Uppsala studies of economic history 78: Uppsala Universitet

SOU 2007:002. *Från socialbidrag till arbete*.

Socialstyrelsen, Myndigheten för skolutveckling & Rikspolisstyrelsen (2007). *Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*. Hämtad från:

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2007/2007-123-31>

Temagruppen Unga i Arbetslivet. (2012). *Vad utvärderingar och utvärderare säger om ungdomsprojekt delfinansierade av Europeiska socialfonden*. Skrifter från Temagruppen Unga i arbetslivet 2012:2.

Wilcock, A. (2006). *An occupational perspective of health* (2nd ed.). Thorofare, NJ: SLACK Incorporation.

Ördell, T & Hillborg, H. (2012). *På väg mot ett självständigt liv? Kartläggning och beskrivning av möjligheter till stöd för unga vuxna timråbor med sammansatta behov; utifrån de yrkesprofessionellas perspektiv*. Rapport 2012:14. FoU Västernorrland.

Åse, C. (2011). *Moderna svenska individer; lösningar och problembilder i beskrivningar av ESF-projekt*. Vetenskaplig skriftserie från Remeso, Temagruppen Integration i Arbetslivet 2011:4.

Utvärdering av projekt 16-24

En sammanfattning av delrapport 1 och 2 i projekt 16-24 mellan åren 2010-2012 i Sollefteå kommun

16-24 är ett EU-finansierat projekt i Sollefteå kommun som syftar till att stödja ungdomar i åldern 16-24 år till egen försörjning via arbete eller studier. Projektet är en samverkan mellan individ- och Omsorgsförvaltningen, arbetsförmedlingen, samordningsförbundet FINSAM, gymnasieskolan och arbetsmarknadsenheten.

Författarpresentation

Helene Hillborg är leg. arbetsterapeut och med dr. i handikappvetenskap. Hon arbetar som forskare och forskningshandledare på FoU Västernorrland.

FoU-Västernorrland finansieras av kommunernas socialtjänster i Västernorrland med Kommunförbundet Västernorrland som huvudman. Enhetens uppdrag är att fånga upp idéer och stödja forsknings-, utvecklings och uppföljningsprocesser inom socialtjänsten samt att göra dessa tillgängliga för socialtjänstens personal. Mer information om FoU Västernorrland finns på www.fouvasternorrland.se